

Bestandsplanområde Orkdal

Bestandsplan for hjortevilt i Orkdal 2022-2024

Gangås – Geitastrand
Hjorteviltvald

Østsida
Storviltvald

Midtre Orkdal
Storviltvald

Orkdal Vest
Storviltvald

Steinar Røhme, April 2022

Innhold

Forord	3
Målsettinger	4
Kommunale mål	4
<i>Elg</i>	4
<i>Hjort</i>	4
<i>Rådyr</i>	4
<i>Mål for forvaltning av rådyr</i>	4
Hovedmål for bestandsplan i bestandsplanområde Orkdal	5
Delmål	5
Beskrivelse av planområdet	6
Bestandsplanområdet og de fire storviltvaldene	6
Bestandsplanområdets tellende areal	6
Planperiode	7
Organisering og samarbeidsorgan	7
Bestandsplanområde	7
De fire valdene	7
Grunnlags- og bestandsdata for bestandsplanområdet	7
Elg	7
Utbredelse og trekk	7
Bestandsutviklinga over år i Orkdal	8
Evaluering av forrige planperiode	10
Elg tildelt og felt 2006-2021	13
Hjort	16
Utbredelse og trekk	16
Sett hjort	17
Rådyr	23
Utbredelse og trekk	23
Irregulær avgang elg, hjort og rådyr i Orkdal	23
Forhold til andre brukergrupper	25
Beiteskader på skog og innmark	25
Elg:	25
Hjort:	26
Rådyr:	26
Virkemidler	26
Avskyting for elg, hjort og rådyr	26
Opphold i elgjakta	26
Innsamling av data	26
Avskytningsplan for bestandsplanområdet	27
Avskytningsplan elg	27
Avskytningsplan hjort	28
Avskytningsplan rådyr	29
Rapportering til kommunen etter endt planperiode	29
Håndtering av feilskyting	29
Avtale Bestandsplanområde Orkdal	30
Vedlegg	31
Tabell vald, jaktfelt og areal på jaktfelt	31

Forord

Etter Hjorteviltforskriften skal kommunen vedta kommunale mål og rettighetshaverne kan lage bestandsplaner som sendes kommunen til godkjenning og tildeling av dyr. I Orkdal er dette den 4. felles bestandsplan for hjorteviltet som avløser planen for perioden 2019-2021. På møtet den 3. januar 2019 ble det bestemt å lage en plan der en ser arealet for de fire valda under ett i et Bestandsplanområde Orkdal. De fire valda skal utøve forvaltninga av planen i forbindelse med jakta. Vi har valgt å videreføre dette i denne planen.

All statistikk i denne bestandsplanen er hentet fra www.hjorteviltregisteret.no

Målsettinger

Kommunale mål

Kommunene Orkdal, Meldal, Rennebu og Rindal har revidert sine mål og retningslinjer fra 2013-2018 og de nye målene for 2019-2024 er vedtatt i kommunene.

Hovedmålet for den kommunale hjorteviltforvaltningen er å ha en forvaltning som gir bestander med optimal produksjon, sunne og friske dyr, og med en passende størrelse i forhold til leveområdenes biologiske bæreevne og i forhold til andre samfunnsinteresser innenfor de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter.

Elg

Mål for bestandsstørrelse, sammensetting og produksjon:

- 1. Sett elg pr. jegerdagsverk bør ikke være over 0,5. For Rindal bør den ikke overstige 0,6.*
- 2. Ku/okse i sett-elg bør ikke være høyere enn 2:1. Et forhold på 1,5-1,7 sette kyr per okse anses som et ideelt mål å oppnå på kommunenivå.*
- 3. Kalv pr. ku i sett-elg bør være minst 0,6*
- 4. Andel ku med kalv bør holde seg over 40 %*

Hjort

Mål for bestandsstørrelse, sammensetting og produksjon

- 1. Sett hjort pr. jegerdagsverk bør ikke være over 0,5 i utmark (ingen måltall for innmark), men 0,9 dyr per jegerdagsverk for begge arealkategorier bør være et maksimum.*
- 2. Kolle/bukk i sett-hjort bør ikke være høyere enn 1,5:1*
- 3. Kalv pr. kolle i sett-hjort bør være minst 0,6*
- 4. Antall bukk/spissbukk bør ikke være lavere enn 2:1*

Rådyr

Mål for forvaltning av rådyr

Rådyr lar seg av naturlige grunner vanskelig forvalte som elg og hjort. I alle de 4 kommunene har vi god erfaring med at det er innført fri avskyting der det enkelte vald i sine bestandsplaner har en svært lokal tilnærming til uttaket av rådyr under jakta. Statistikken viser at avgangen i trafikken, vinterdødelighet og predasjon er de viktigste årsakene til den totale dødeligheten. De kommunale målene baserer seg på at valdene har full frihet i egen forvaltning der de tar hensyn til alle disse årsakene.

Kommunale mål i forhold til andre samfunnsinteresser:

1. Forvaltning av hjortevilt skal gi muligheter for næringsinntekt og rekreasjon.
2. Antall påkjørsler skal ikke overstige 5 % i gjennomsnitt de 3 siste jaktår av jaktuttaket.
3. Hjortebestanden skal holdes på et nivå som ikke påfører skader på jord- og skogbruket ut over det som normalt kan påventes.
4. Jakta skal foregå på en sikker og hensynsfull måte i forhold til annen friluftaktivitet.

Generelle delmål

- Fram til 10. oktober bør elgokser med mer enn 2 tagger være fredet. (1 tagg på hver side).
- Jegerne bør ta i bruk settogskutt.no
- Fellingsprosent bør være minimum 80 % for elg og 75 % for hjort pr år på vald- og bestandplannivå.
- Det oppfordres til å ta ut små dyr (skrapdyr).
- Slaktevektene, særlig kalver, bør økes over tid. Gode slaktevekter er en bra indikator på en bestand i bra balanse med beitet.
- Forvaltningen bør innrettes slik at en sparer en stor andel eldre hanndyr. I det totale uttaket må det tilstrebes en kjønnsfordeling på 50/50.
- Overnevnte kulepunkt må tas med i bestandsplanene.

Hovedmål for bestandsplan i bestandsplanområde Orkdal

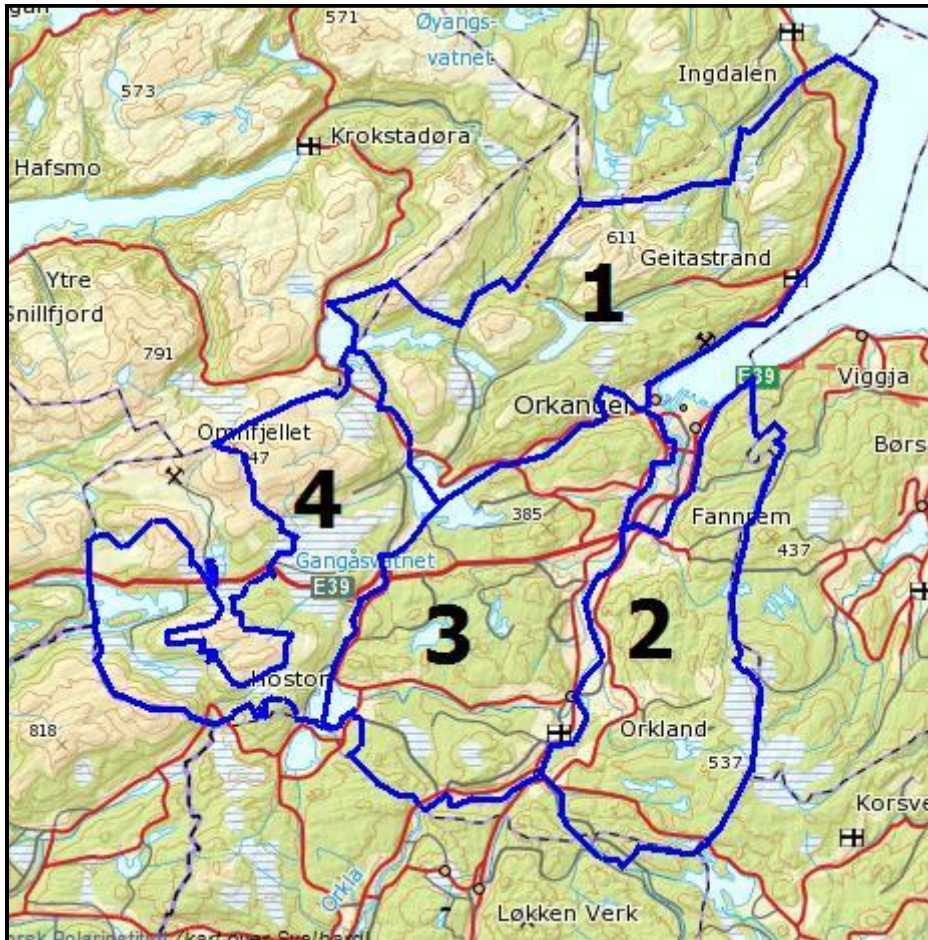
Hovedmålet for denne bestandsplanen er gjennom et planlagt uttak av dyr å nå de kommunale hoved- og delmålene.

Delmål

Øke kalvvektene og vektene på ungdyr med å ta ut skrapdyr og små kyr.
Stabilisere ku- okseforholdet på 2 kyr per okse.

Beskrivelse av planområdet

Bestandsplanområdet og de fire storviltvaldene

Bestandsplanområdet i Orkdal består av fire vald: 1. Gangås - Geitastrand Hjorteviltvald, 2. Østsida Storviltvald, 3. Midtre Orkdal Storviltvald, 4. Orkdal Vest Storviltvald.

Bestandsplanområdets tellende areal

Bestandsplanområdets tellende areal er 441.425 dekar

Vald	Antall jaktfelt	Tellende areal
Gangås - Geitastrand Hjorteviltvald	15/19*	151.874 dekar
Østsida Storviltvald	6	99.889 dekar
Midtre Orkdal Storviltvald	10	120.358 dekar
Orkdal Vest Storviltvald	6	69.304 dekar
Sum	37/41	441.425 dekar

* jaktfelt elg / jaktfelt hjort.

Planperiode

Denne planen gjelder for treårsperioden **2022-2024**. Planen skal revideres før jaktåret 2025. Planens innhold skal uansett vurderes årlig i forhold til utvikling i hjorteviltbestandene. Planen kan revideres dersom det oppstår uforutsette endringer i bestanden.

Hjorteviltregion 3 -Trøndelag (sør) og Møre og Romsdal har samordnet alle bestandsplaner i regionen slik at alle begynte med ny bestandsplanperiode i 2016. Dette medfører at alle lager nye planer til samme tid og kan samarbeide på tvers av kommunegrensene.

Organisering og samarbeidsorgan

Bestandsplanområde

De fire valda er enige om å opprette et bestandsplanområde og det er laget en avtale mellom valda der dette er nedfelt. Det lages en felles bestandsplan. Avtalen åpner for fellesjaktavtaler mellom to eller flere vald. Dette for å øve større jakttrykk i de områder der det er flest dyr i forhold til arealer og beiter. De fire valda har valgt en person som skal stå ansvarlig for bestandsplanområdet og vedkommende underskriver planen og står ansvarlig søker overfor kommunen i planperioden. Fellesjaktavtalene som inngås skal fremme den nedfelte enighet i denne planen av forvaltningen av hjorteviltet.

De fire valdene

Innad er det fire vald som organiserer jakta. Det er viktig å ha historikken når en skal utforme forvaltningen framover. Registreringene i Hjorteviltregisteret er kanskje det viktigste vi har for å få til en forvaltning av hjorteviltet. Registrering i settogskutt er grunnlaget for å få gode tall i Hjorteviltregisteret og må brukes av alle jaktlag.

Det er utarbeidet egne avtaler som beskriver samarbeidet mellom valdstyret og jaktfeltene. Valdstyret har som oppgave å sørge for at bestandsplanen og dens bestemmelser blir overholdt.

Grunnlags- og bestandsdata for bestandsplanområdet

Elg

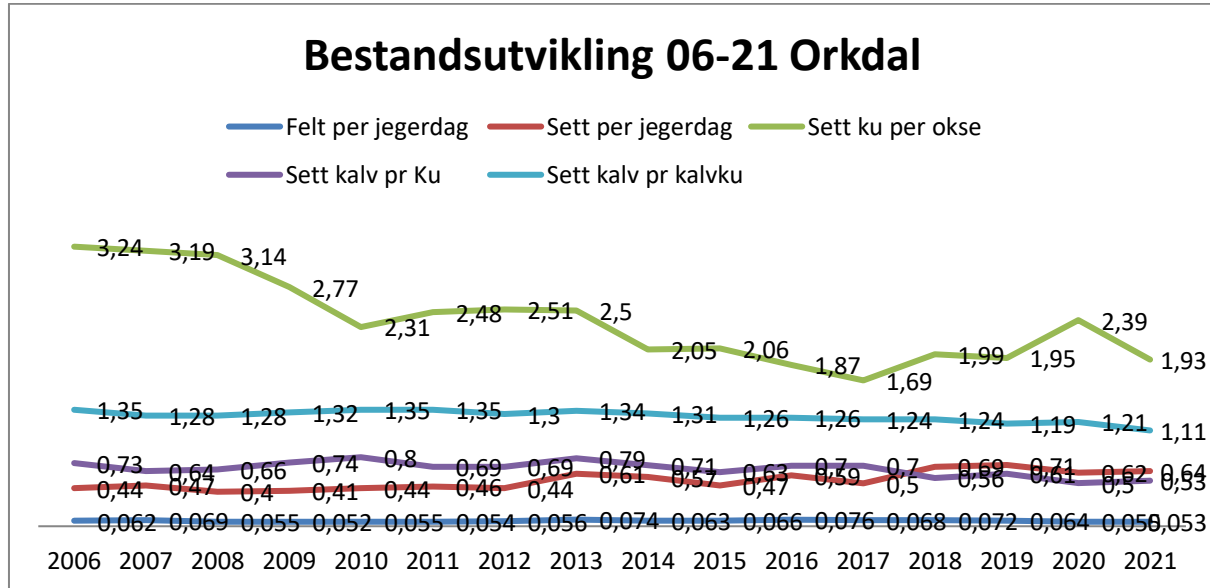
Utbredelse og trekk

Elg finnes over hele Orkdal. Elgen i Orkdal er for det meste stasjonær og holder seg i sine områder. Dyra trekker over jaktfeltgrenser og valdgrenser og dette må en være oppmerksom på i uttaket av dyr. Dette fordrer samarbeid mellom jaktfelt for å skåne enkelte dyr og grupper av dyr.

En skulle tro at Orkla er en barriere for hjorteviltet, men det er ofte elgen krysser elva både sommer og vinter. Elgstammen har tatt seg opp både på Geitastranda og i Agdenes Det er nok

et resultat av en stor stamme i resten av Orkdal en periode på slutten av forrige århundre og inn i dette. Hvilken vei det går framover er mye avhengig av om en treffer med denne planen. Det er også vandring over kommunegrensa mot Skaun, Melhus, Meldal og noe mellom Rindal og Orkdal. En kan grovt si at det er en felles stamme vi forvalter. Så det er viktig hva vi og nabokommunene foretar seg både i planer og i jakta.

Bestandsutviklinga over år i Orkdal.

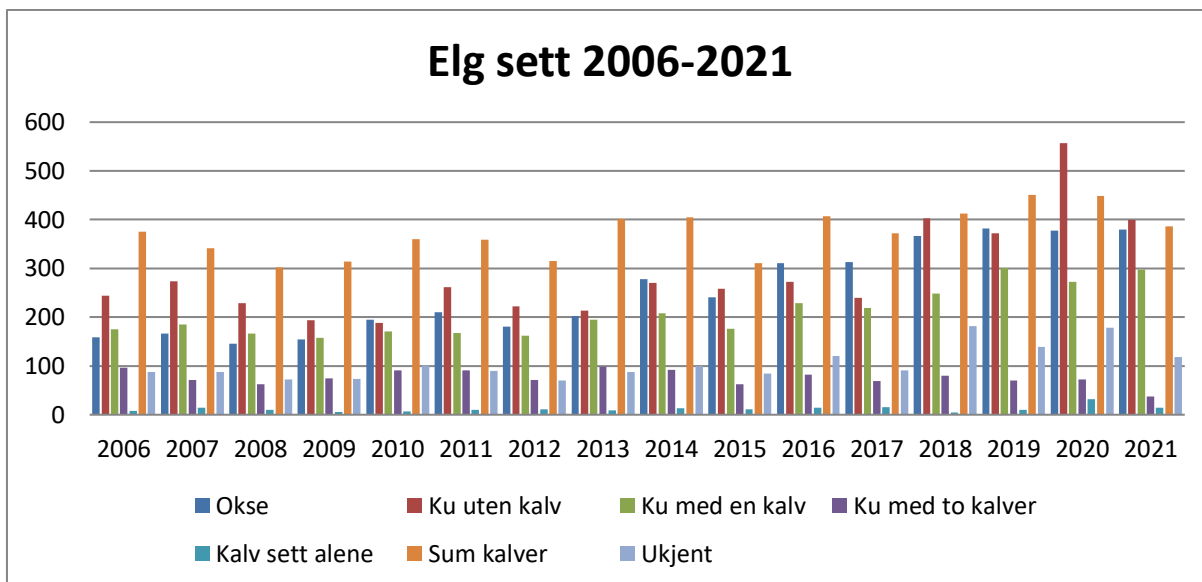

Ku/okseforholdet har gått riktig vei. Det viser at forvaltninga har gått inn i jegerstanden i tillegg til rettighetshaverne. Nå er det ofte samme person i to roller, men det er godt å sjå at teori og praksis går i hop.

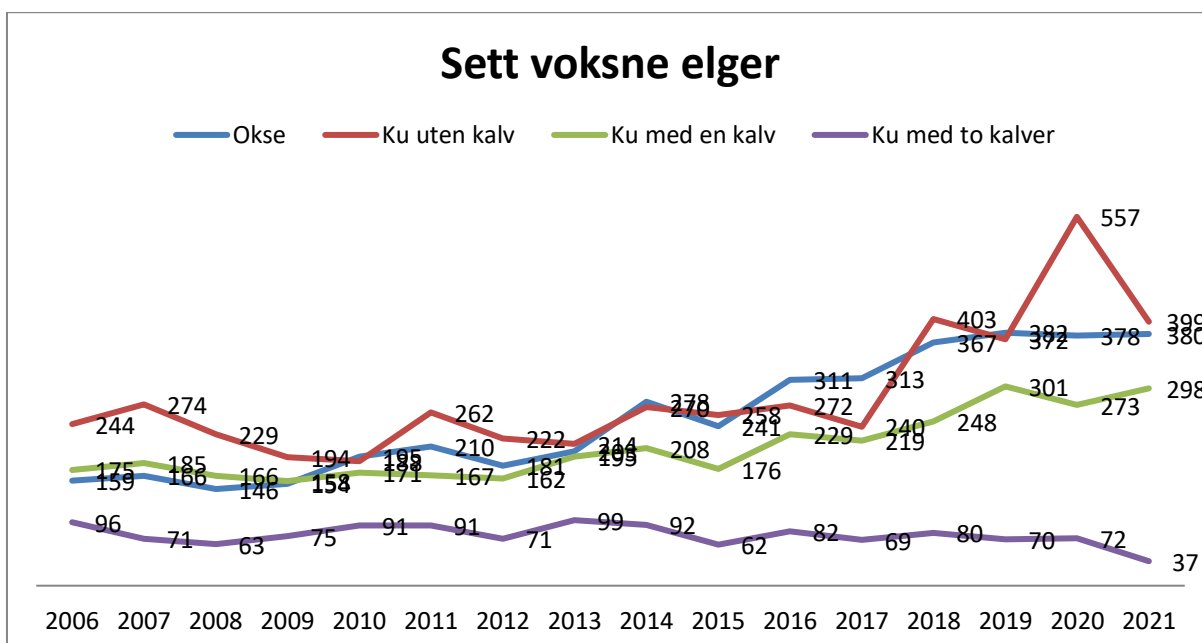
Sett kalv per kalvku har siden 2015 gått noe ned og det sier at det må gjøres noe for å få opp antall tvillingkyr. Samme utvikling har er det for sett kalv per ku.

Felt elg per jegerdag har variert noe fra år til år med en oppgang fra 2013 og fram til de to siste åra, der er det en nedgang. Sett elg per jegerdag har en oppgang de siste åra som sannsynlig er et utslag av endra tellemåte. Det blir bedre (større) uten at det er noen virkelig økning i stammen.

Utviklingen over år viser at vi har et godt grep om forvaltningen av elgstammen. Det er mange forhold som vi ikke rår med som også påvirker stammen i begge retninger. Klima og forhold ellers i skogen som hogst og skogsveier, bygging av boliger og andre aktiviteter i elgens områder. Nye veier som krysser dens tråkk for å finne mat og søke områder for å sikre reproduksjon og ro. Vi tar i bruk stadig større områder av utmarka til andre forhold, noe vi må ta hensyn til når vi lager planer for forvaltninga av både elgen og hjorten.

Plansjen viser det store bildet av sett elg. For å få et bedre bilde av utviklingen, særlig mellom okse og ku er det enklere å dele dette opp:

Plansjen viser klart utviklingen av elgstammen: Flere voksne okser, flere tomme kyr, flere kyr med en kalv og en stor nedgang i tvillingkyr.

En skulle tro at med flere okser i terrenget og mye kyr, blir det flere tvillingkyr og et stort antall kalv? Er det ny tellemåte som slår inn?

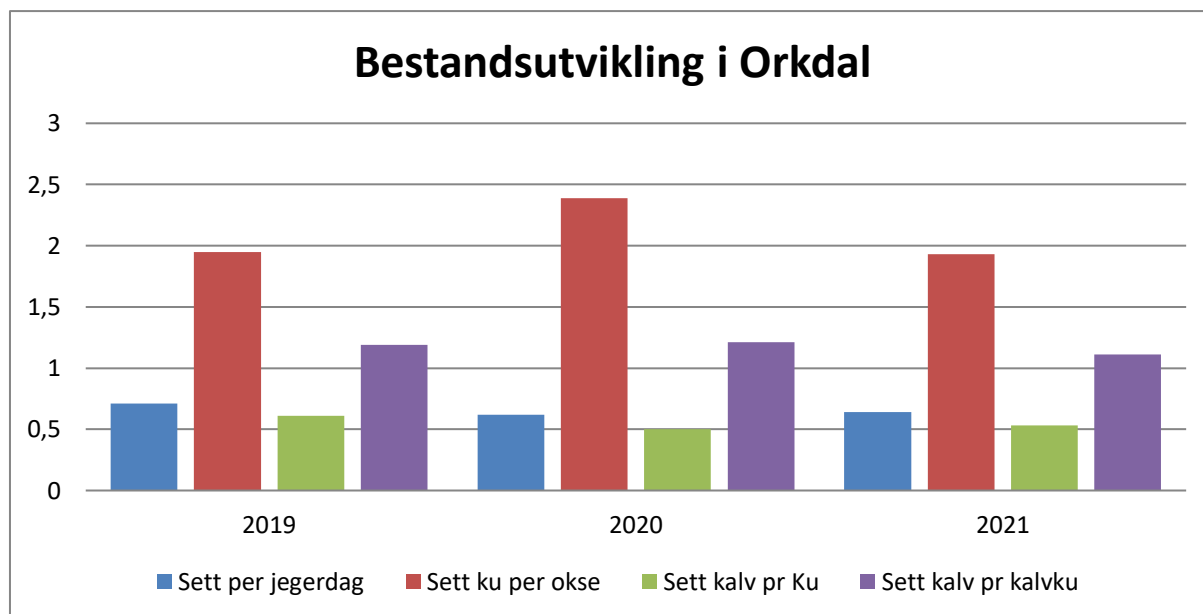
Tellingen i 2006 registrert 159 okser og i 2017 er det registrert 313 okser. Det samsvarer godt med den utviklinga i ku/okseforholdet i den samme perioden. Vi har også en fin utvikling i tildelt og felt i samme periode fram til og med 2017.

Vi må i neste periode evaluere for hvert år for å se hvilken retning vi har i utviklingne av stammen. Vi må regne med at dess lenger ny tellemåte har virket vil vi få sikre tall å bruke i planlegging og utøvelse av jakta.

Evaluering av forrige planperiode

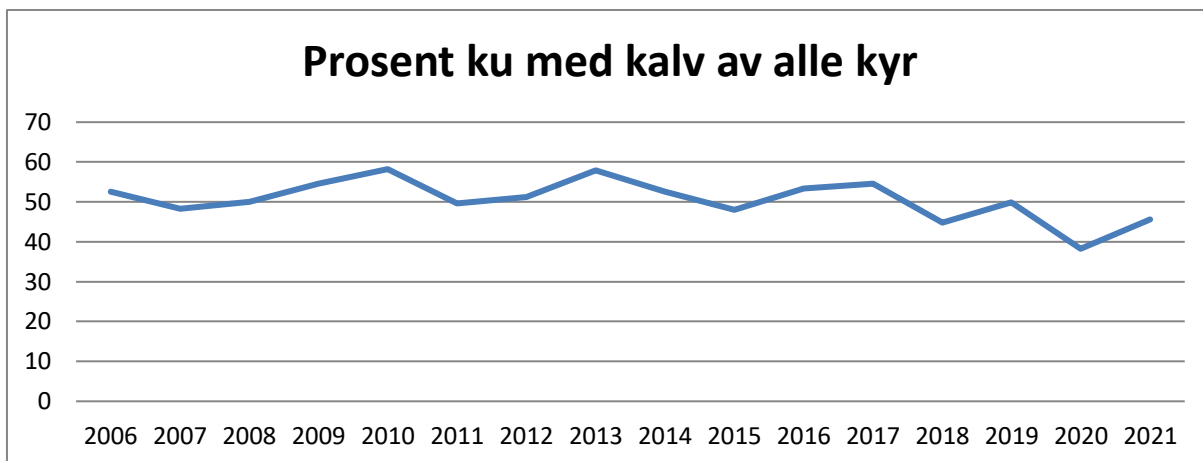
Tallene for perioden 2019-2021, satt opp i forhold til de kommunale måla.

Sammensetning av elgbestand

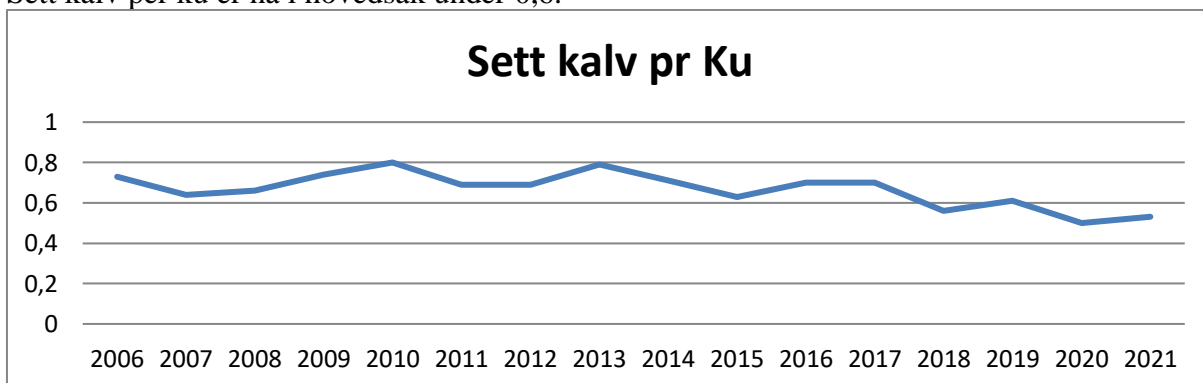
Sett elg per jegerdag er over 0,5 i Orkdal. I de kommunale målene er det sagt at dette tallet ikke bør være over 0,5. Det er litt usikkert om det er over i forhold til gammel og ny registrering. Ku okseforholdet er høyere enn 2:1 i ett år.

Sett kalv per ku er nok noe lavt i forhold til kommunale mål. Det er mange kyr som går tomme, og det er et tegn på at noe er galt. Hva det skyldes er vanskelig å si, men en må prøve å legge forholdene til rette for at flest mulig kyr kan bli bedekt. Derfor er det forsøket verdt å holde opp med elgjakt og hjortejakt i skogsområder første delen av oktober. Det kan være andre ting som påvirker parringa og at kyrne er tomme, men vi må prøve å påvirke det som vi rår over.

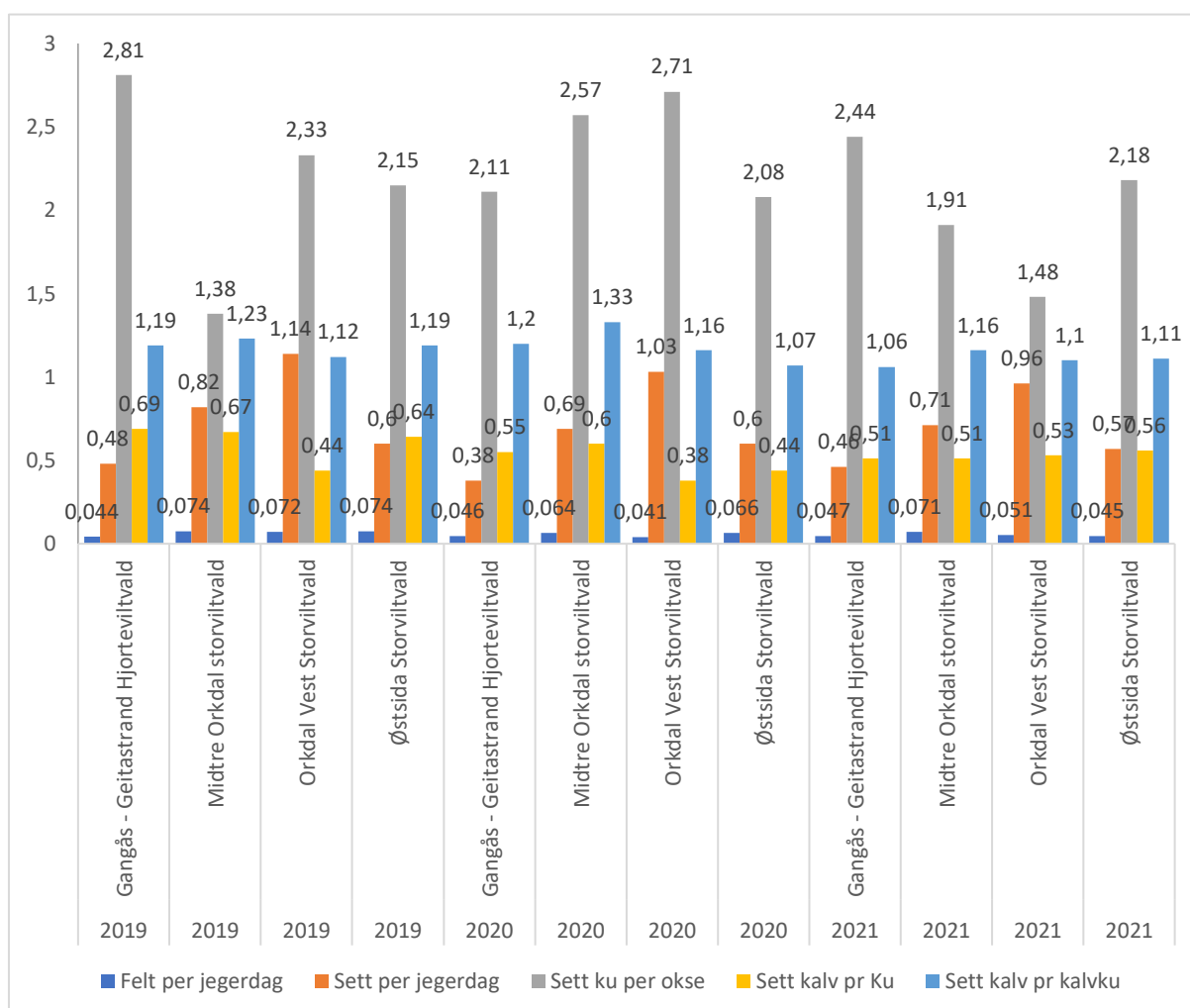

Andelen ku med kalv bør holde seg over 40%. I settogskutt er det registrert en liten oppgang siste året. Det bekymrer at det er flere kyr uten kalv. Det er registrert flere store okser rundt om i valda, og med et opphold i jakta først i oktober er det et håp om at en skal bedre denne plansjen.

Sett kalv per ku er nå i hovedsak under 0,6.

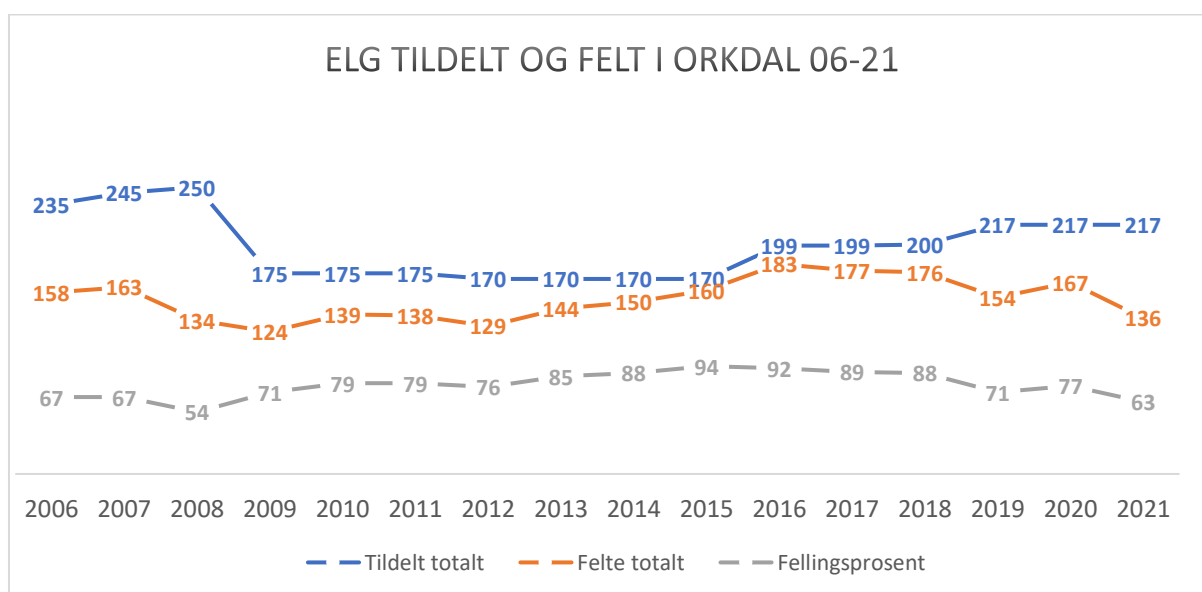
Sett kalv per ku har fram til og med 2017 vært over 0,6, i enkelte perioder vært 0,8.

Denne plansjen viser at det er variasjoner over samme tema i de fire valda. Orkdal Vest og Østsida har en nedgang i felt elg per jegerdag i perioden. Alle har en nedgang i sett kalv per kalvku det siste året.

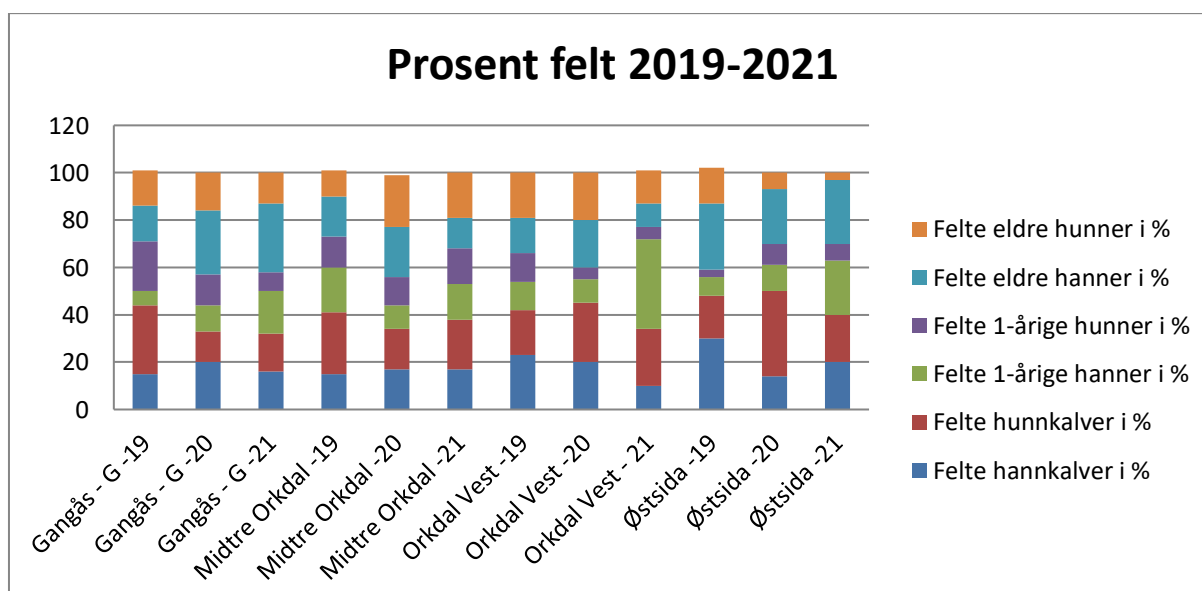
Sett ku per okse har store variasjoner mellom valda og fra det ene året til det andre. Det er fortsatt viktig å holde igjen på storaksen. Sett Orkdal under ett er ku/okseforholdet omtrent innenfor.

Elg tildelt og felt 2006-2021

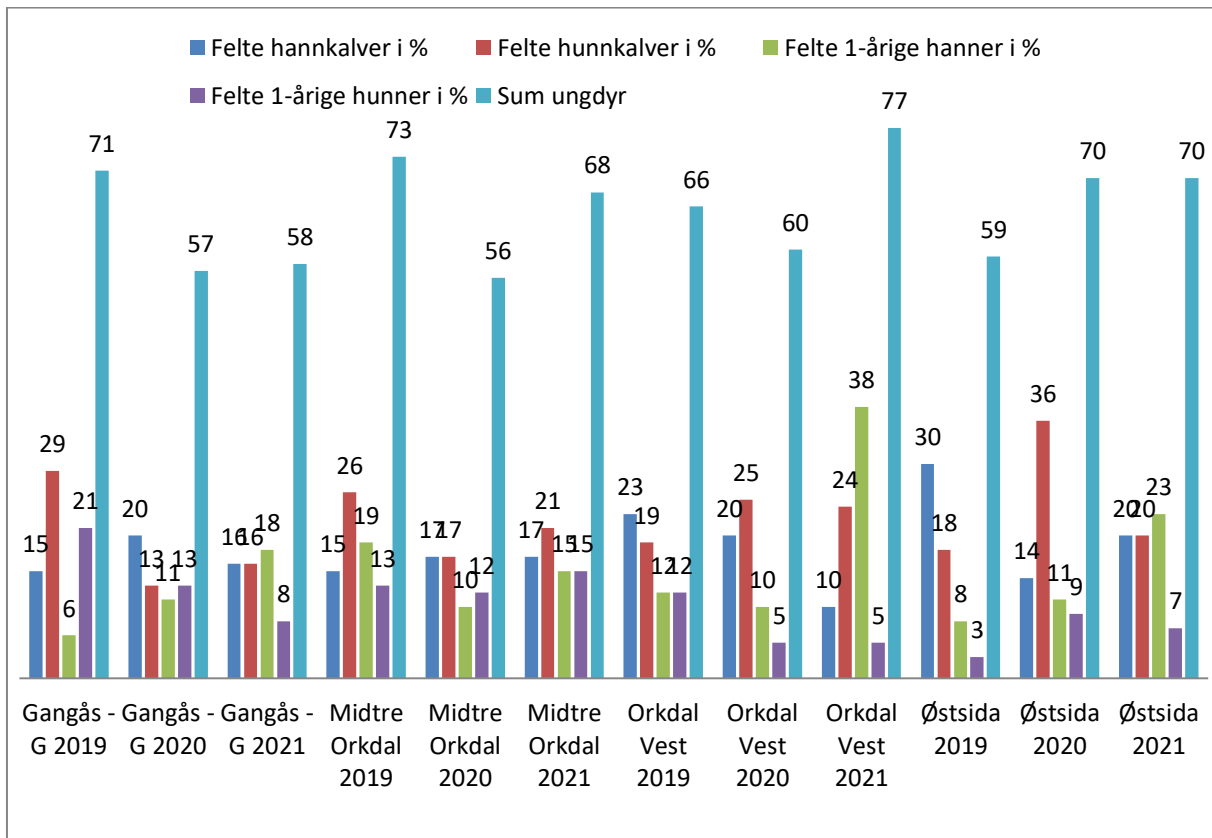

Det ble tildelt mer elg i siste planperiode, men færre felt. I enkelte områder har det vært mye elg og det ble felt forholdsvis mye elg i forrige periode. Det gjelder særlig Østsida. Østsida har en lang grense mot Skaun, og der er det felt mye elg de siste åra noe som påvirker elgbestanden på sida til Orkdal. Av den grunn er det redusert avskyting på Østsida storviltvald i perioden. Det er fornuftig og med en god avskytingsstrategi i denne planen vil nok stammen komme opp på et ønsket nivå. Gangås-Geitastrand har søkte om flere dyr og felt flere i siste periode. Når stammen er på tur oppover er det grunnlag for å ta ut flere dyr, men en må passe på slik at balansen i stammen opprettholdes. Fellingsprosenten har gått ned fra 2018. Vi legger opp til en avskytingsstrategi som vil ta hensyn til de endringer som går fram av siste periode.

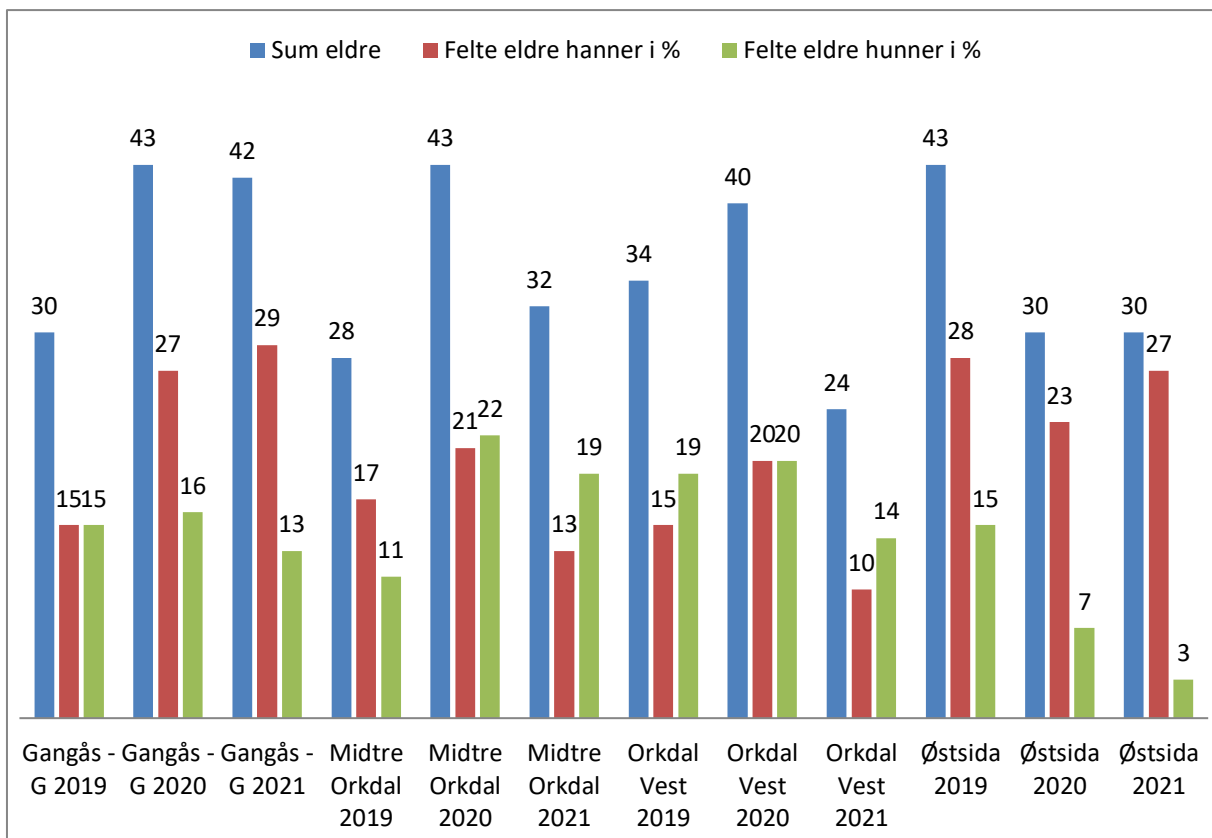
Fellingsprosent elg fordelt på kjønn og alder 2019-2021

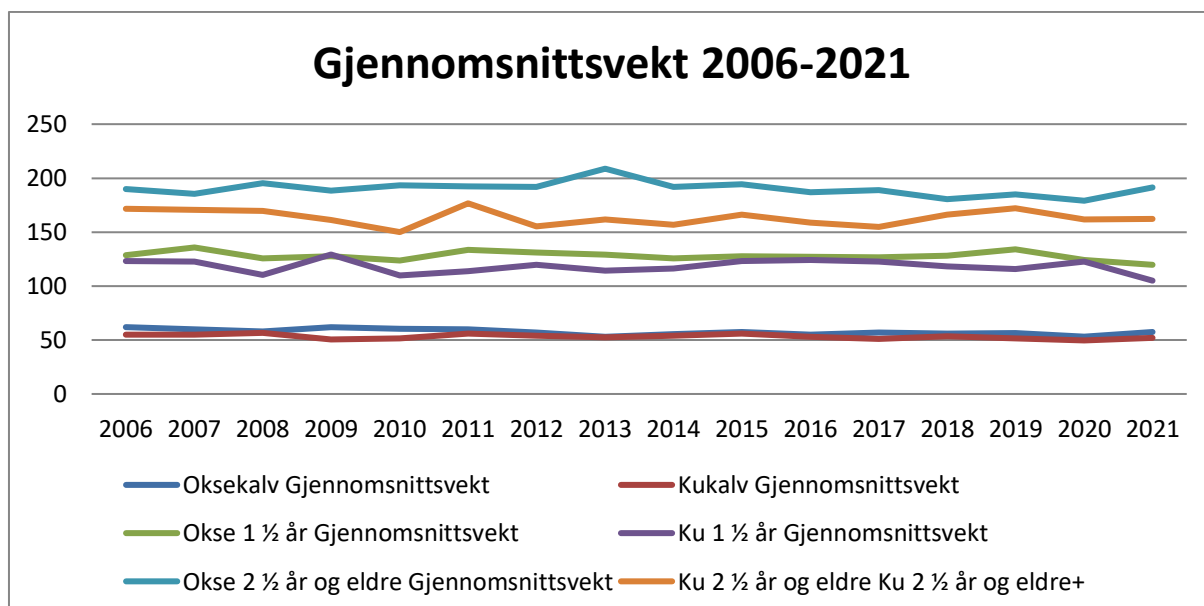
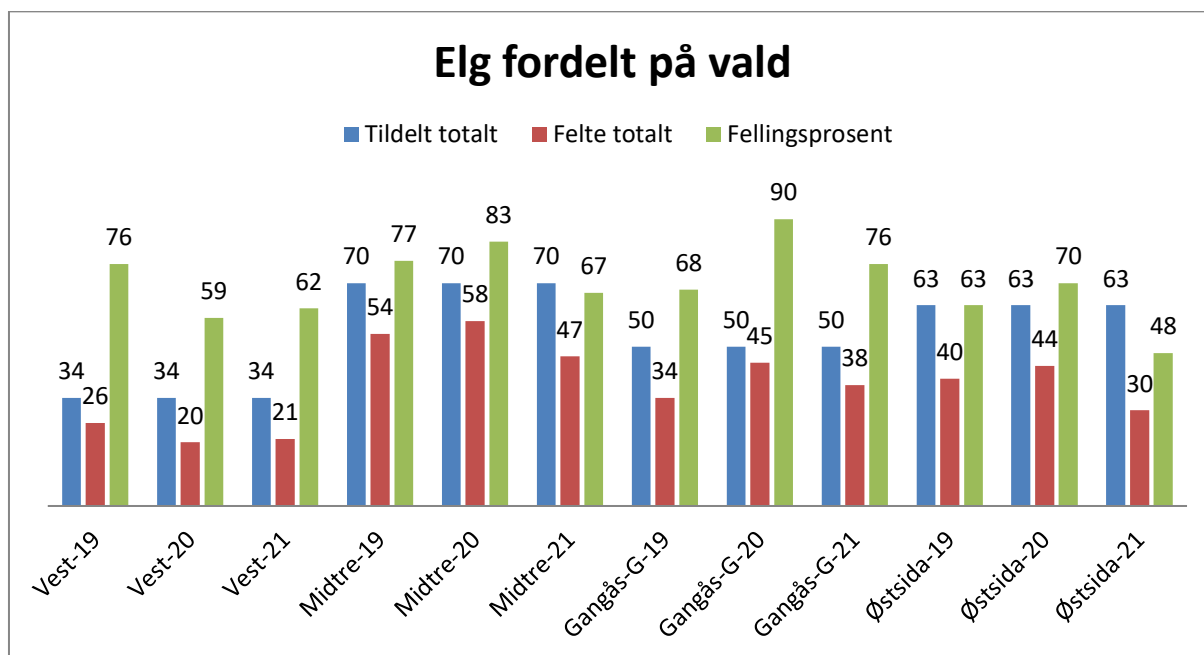

Prosent ungdyr felt i prosent av antall felt.

Prosent felt voksne dyr av totalt felte

Snittvektene for 2006 – 2021 er følgende:

Oksekalv: 57,5 kg, kukulv: 53,2 kg, ung okse: 128 kg, ung ku: 118 kg, okse: 190,2 kg og ku: 163,5 kg.

Høyeste vekt/år:

Oksekalv: 61,9/2006, kukulv: 56,6/2008, ung okse: 135,8/2007, ung ku: 123,9/2016, okse: 195,3/2008, ku: 176,6/2011.

Slaktevektene varierer fra år til år, men det er nok en nedgang i vektene over tid. Det er viktig at store kyr som produserer godt får lov å være i skogen. Dersom vi skal få opp vektene på avkommet må vi ha gode produksjonsdyr, både okser og kyr. Vi må være bevisst på å ta ut skrapdyr og små produksjonsdyr.

Dette er særlig viktig der vi ønsker å øke stammen. Det må skje over flere år der vi velger ut de dyra som skal leve videre. Det tar tid å bygge en robust stamme!

Hjort

Utbredelse og trekk

I bestandsplanområdet er det stor variasjon i utbredelse og trekk.

Orkdal Vest har for det meste hjort på trekk. Tidlig jaktstart bedret tilgangen til dyr.

I Gangås-Geitastrand er det vanlig med hjort over det hele. Andelen stedbunden hjort på sommerbeite synes å være stigende, men tettheten varierer mellom feltene. Valdet har egen stamme av hjort på vinterbeite i Husdalen og ved fjorden på strekningen Råbygda/Bjørnbet og litt i Skjenaldalen/ Gangås. Et hovedtrekk av hjort som holder til i Snillfjord om vinteren går over sørvestre del av valdet.

I Midtre Orkdal vald oppholder hjorten seg tidvis innenfor hele området. Deler av valdet benyttes både som sommerområde og vinterområde. Merkeprosjektet har vist at hjort som oppholder seg i deler av Rennebu, Meldal og sørlige deler av Orkdal om sommeren, trekker gjennom valdet til vinterområdene i Snillfjord på høsten. I tillegg har nevnte prosjekt vist at det sannsynligvis er et brunstområde i området Vormstad – Togstadjåren, som blant annet benyttes av bukker med vintertilhold i området Hongslo – Sætra

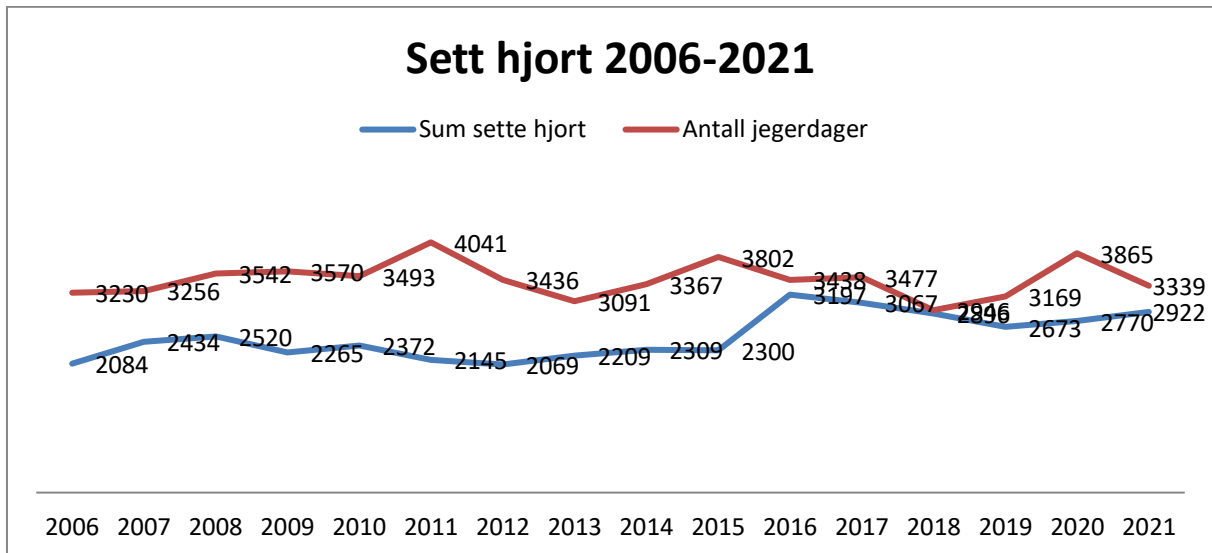
I Østsida er det i sørlige deler av valdet en har en hjortestamme på sommeren som er i valdet ved jaktstart, og noen forblir i valdet. I følge merkingsprosjektet trekker en stor del av hjorten som har sommertilhold innen valdet ut, fra omkring midten av september, hovedsakelig til Snillfjord og Skaun. Merkeprosjektet viser også at hjort som har oppholdt seg i kommunene lenger øst, trekker inn noen uker senere og overvintre her, noe som fører til at en kan beskatte to ulike stammer. Hjorten trekker nå noe lenger nordover, mye p.g.a. lett mattilgang. En må regne med at denne trekker enda lenger nordover. Det er i siste periode felt mer hjort i de områdene hjorten har gjort skade på grasavlinger og rundball. Vi må i kommende periode få til ei avskyting slik at hjortestammen kommer på et akseptabelt nivå både for jordbruket og jaktrettshaverne.

Både innenfor Hjorteviltregion 2 og innenfor Bestandsplanområde Orkdal er hjorten ulike fordelt. Enkelte plasser er hjorten samlet, kolle og bukk. Andre plasser er det mest bukk og noen plasser stor overvekt av koller. Grunnlaget for tildeling/felling er det tellende arealet som er innenfor valdet, og om en ser større på det: Hjorteviltregion 2 sitt tellende areal.

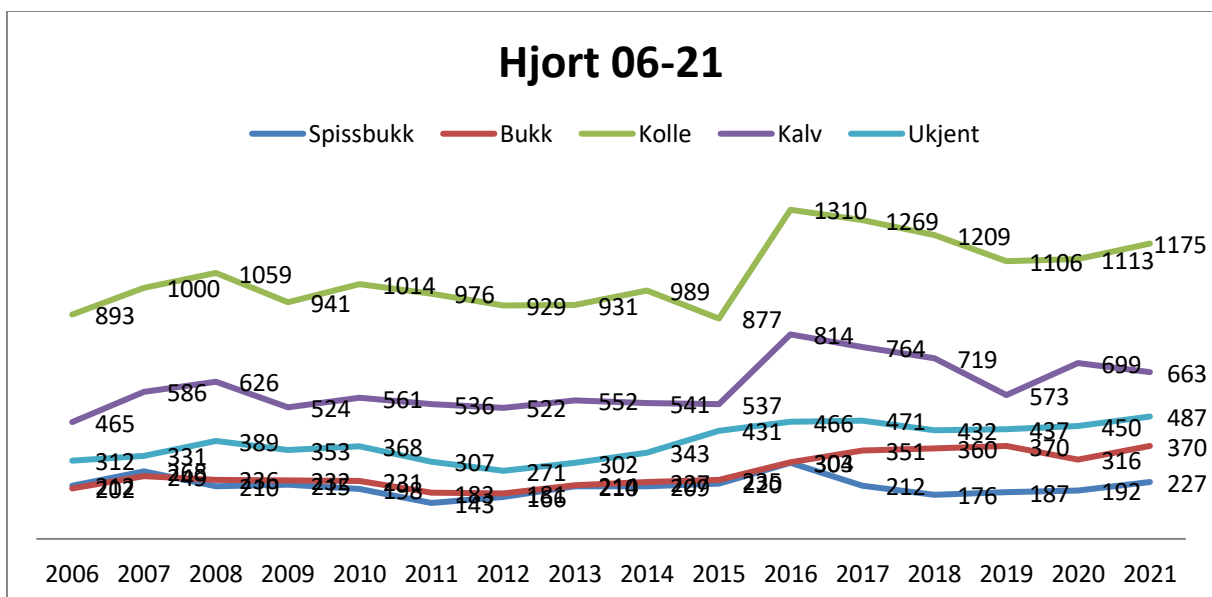
Innenfor valdet bør en få til ordninger slik at jaktlag som ikke har hjort i sitt område i jaktperioden kan få tildelt en andel av den hjorten som arealgrunnlaget tilsier i det området hjorten er i jakttida. All jakt er mot vederlag.

For Hjorteviltregion 2 bør de som kun har bukk få felle koller der de oppholder seg i jakttida mot at de sparer på bukkene i eget område slik at de kan trekke i parringstida. Dette vil være en vinn-vinn situasjon for hjorteviltforvaltninga og for rettighetshaverne.

Sett hjort

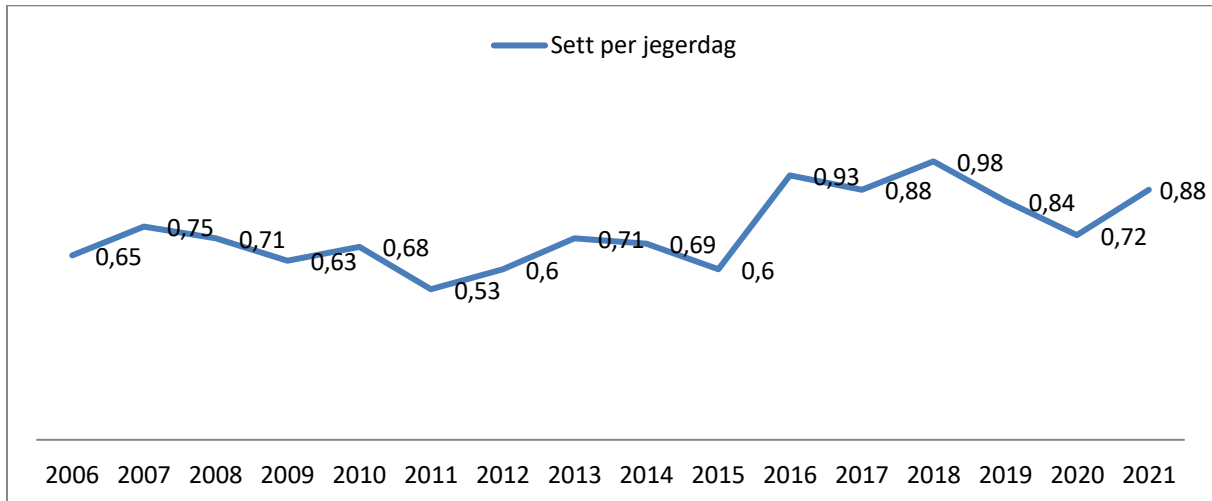
Sett hjort i siste planperiode har en oppgang og det er ca 1000 fler hjort nå enn i 2006. Det er viktig å holde stammen på et nivå der vi kan unngå for store skader på jord- og skogbruk. Det er i siste 20 årene bortimot en dobling av antallet hjort. Hjorten er også ofte i bilpåkjørslar. En må holde fellingsprosenten oppe i hele området for å forvalte stammen. Kanskje kan en være restriktiv og velge og felle flere små koller for å bygge en robust stamme.

Etter en liten nedgang i antall koller, er det en svak oppgang i siste periode. Spissbukk og bukk har også en oppgang siste 3 år. Antall bukk har hatt en fin utvikling siden 2015. Denne plansjen viser at det er grunnlag for å felle flere koller og da kan en godt ta ut de minste kollene og ta vare på de som gir kalver med høyere kalvevekt. Det er et stort antall ukjente i

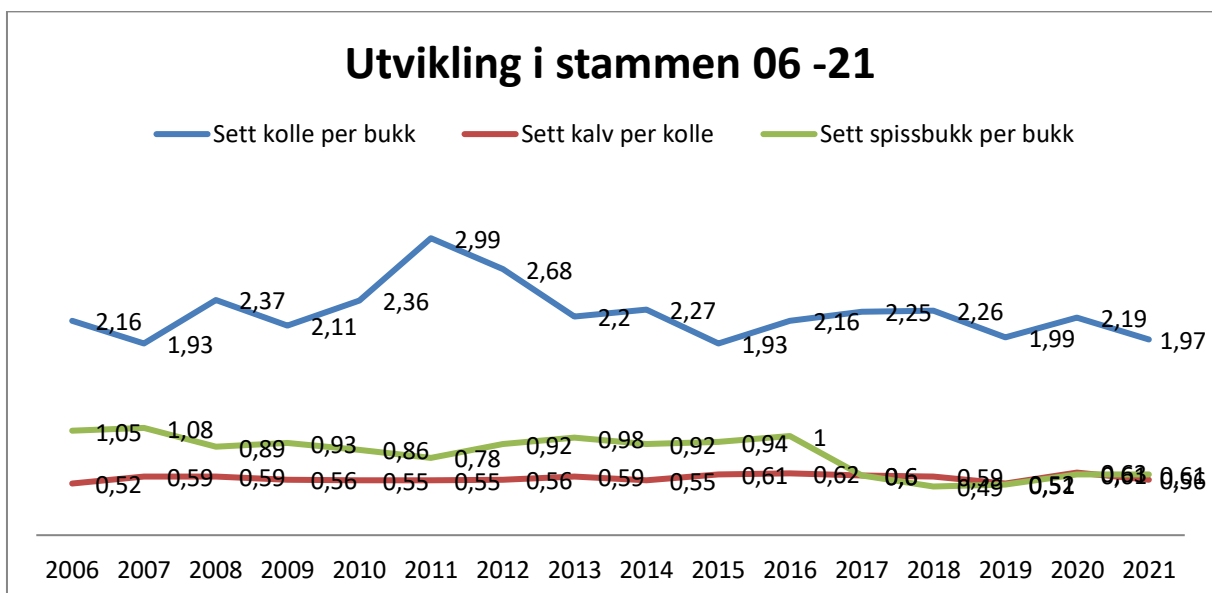
dette materialet, men det er ganske jevnt i hele perioden i forhold til de øvrige registreringene slik at forholdet koller og bukker er riktig.

Sett hjort per jegerdag 2006 - 2021

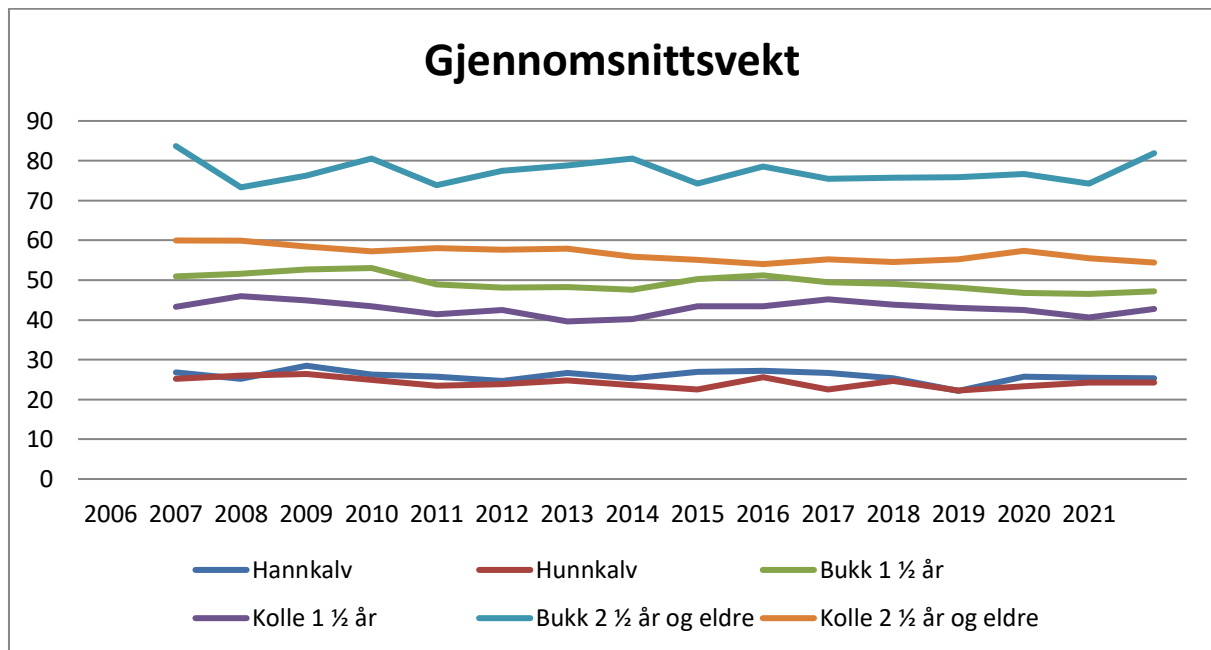
Sett hjort per jegerdag skal ikke være over 0,9, og nå er det like i underkant. Det skal lite til før tallet overstiger 0,9, så her må en felle de dyra en har på «blokka» hvert år for å holde stammen ned på det nivået som er bestemt.

Sett kolle per bukk, kalv per kolle, spissbukk per bukk

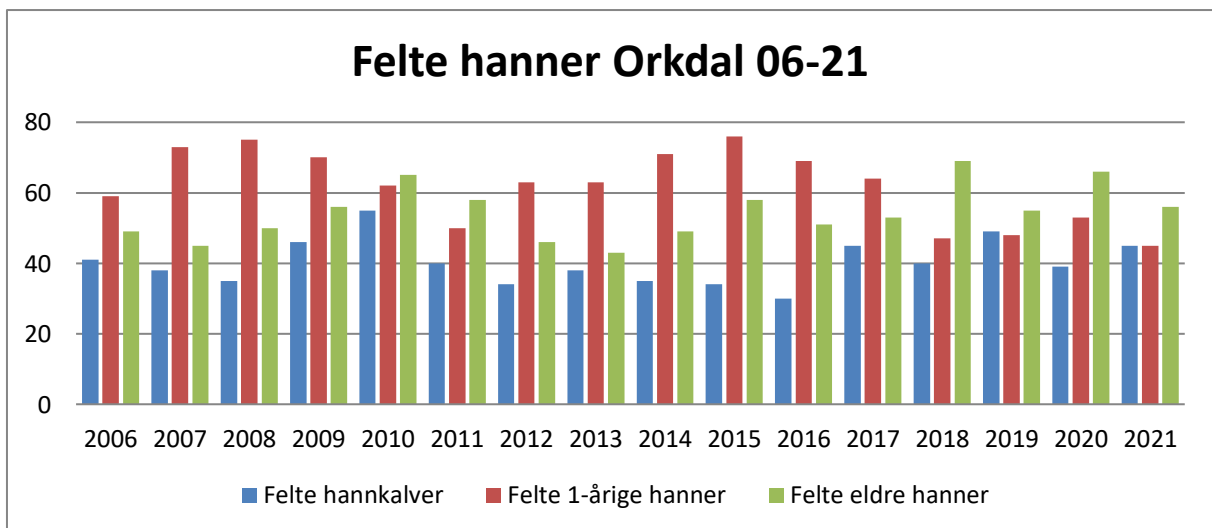
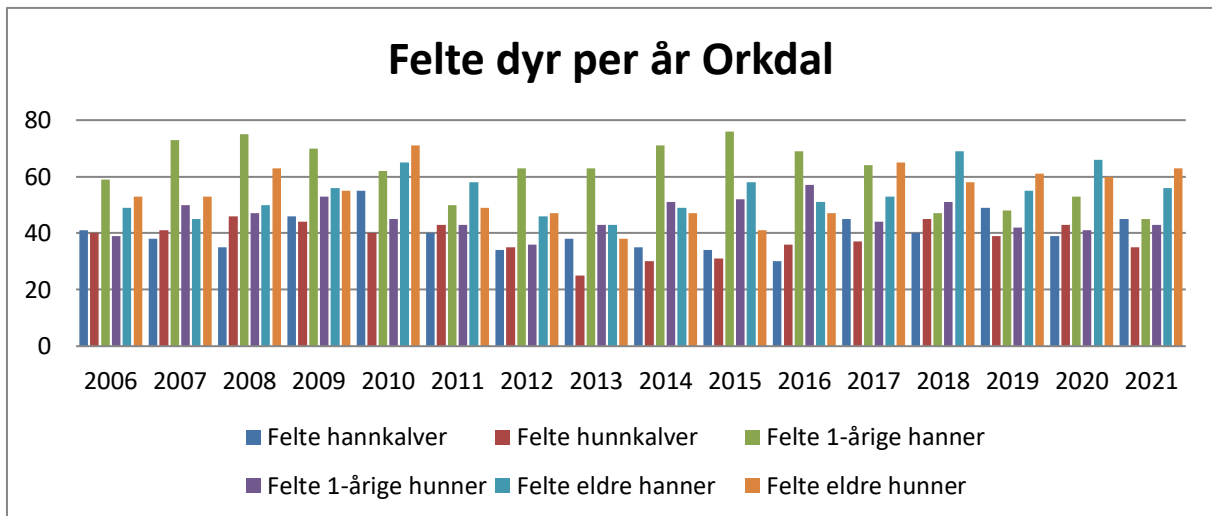
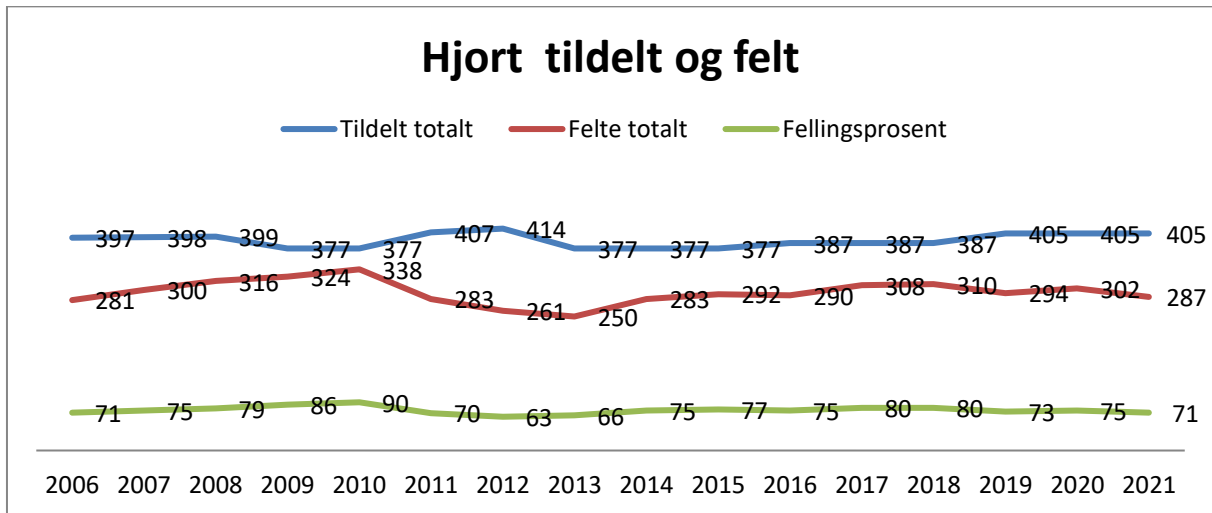
I de kommunale målene for hjorten bør ikke sett kolle per bukk være over 1,5:1, noe vi er lang vekk fra i våre tall. Det viser at vi må ta ut flere koller, eller felle færre bukker! Dette viser det samme som utviklinga i hjortestammen generelt. Det må felles koller og da kan en konsentrere seg om å ta ut de minste. Sett kalv per kolle bør minst være 0,6 og der er vi akkurat på grensa. Sett spissbukk per bukk er i kommunale mål 1:2, og der er vi nå i siste periode.

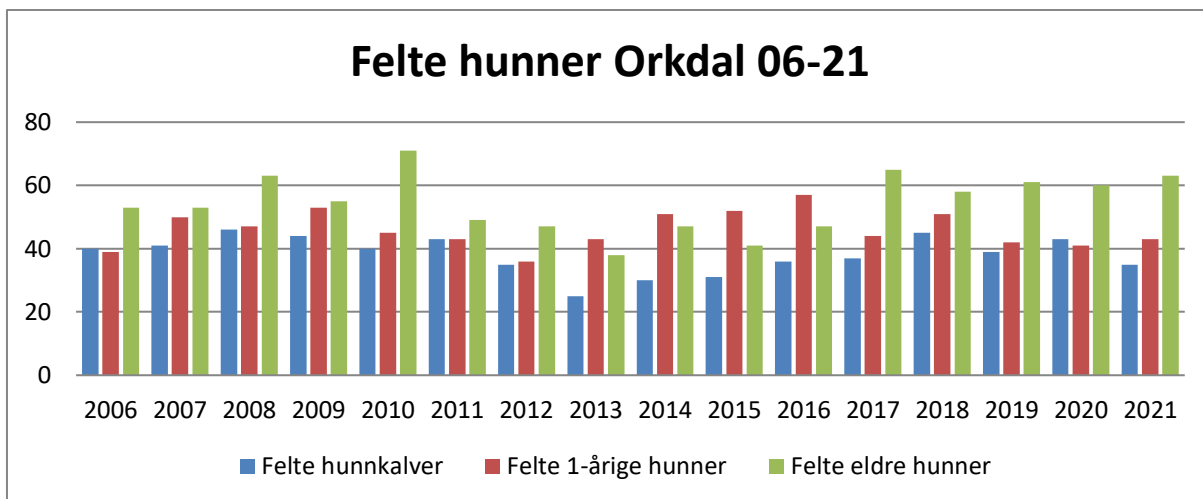
Gjennomsnitt slaktevekter på hjort 2006-2021

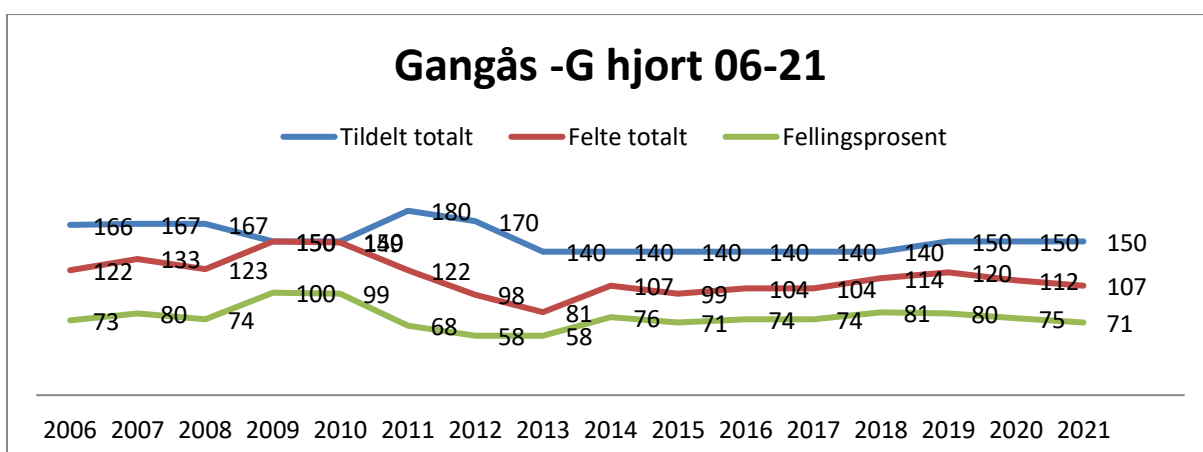
Det er kun eldre bukk som har holdt slaktevektene over denne perioden. Kalvvektene er for små og ellers har vektene gått nedover. Variasjoner det enkelte år skyldes årstidsvariasjoner og årsveksten. Det er et mål å heve slaktevektene. Slaktevektene er avhengig av tidlig brunst og gode beiter sammen med store gode mødre. Hjorten beiter mye på innmark som er gode beiter. Store flokker beiter fort ned de beste plantene og da kan det bli mangel på det som gir best vekst for de unge. Det ser en også i annet dyrehold; når beitene blir magre, stopper veksten. Vi makter ikke å nå målene om økte slaktevekter uten et samarbeid med andre bestandsplanområder slik at vi får samme forvaltning over et større leveområde for hjorten. Men vi er innstilt på å nå de kommunale målene og holde oss innenfor de rammene som det gir. Det krever en større innsats for å felle hodyr og fortrinnsvis de som er små: kalv, ungdyr og voksne.

Tildelt og felt hjort 2006 – 2021 Orkdal bestandsplanområde

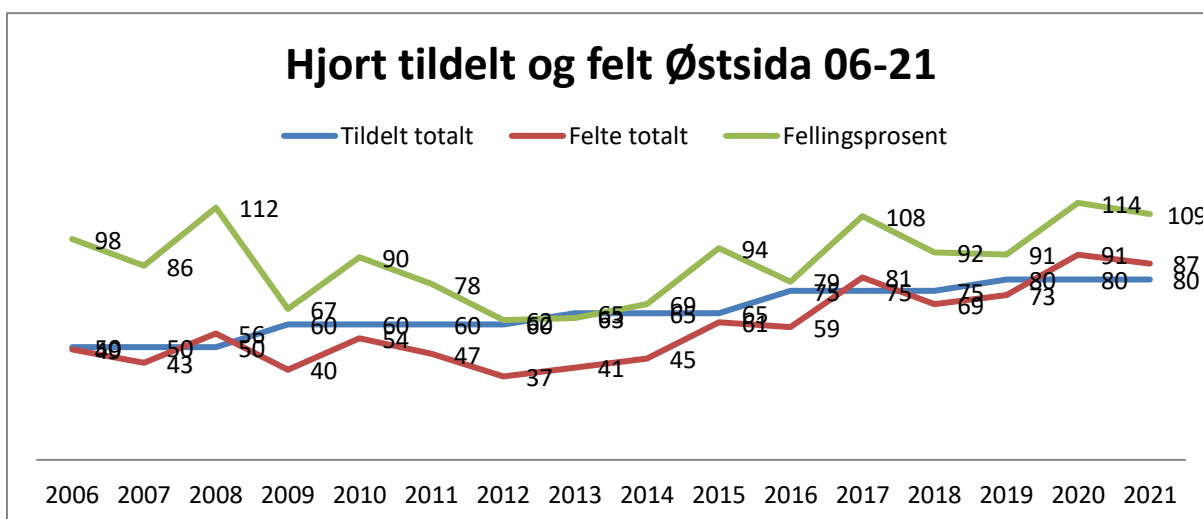

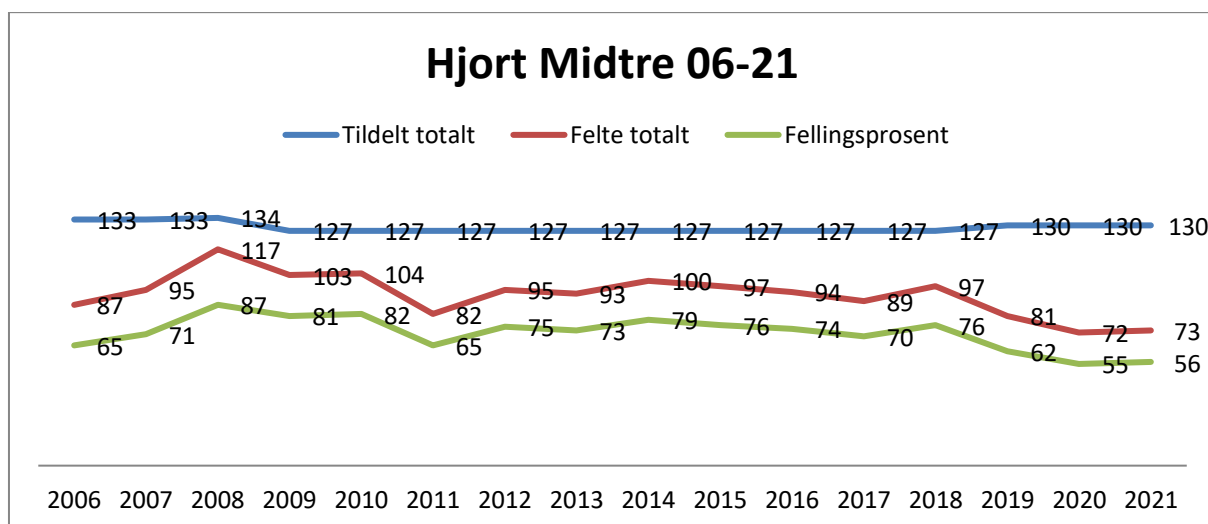
Gangås-Geitastrand tildelt og felt

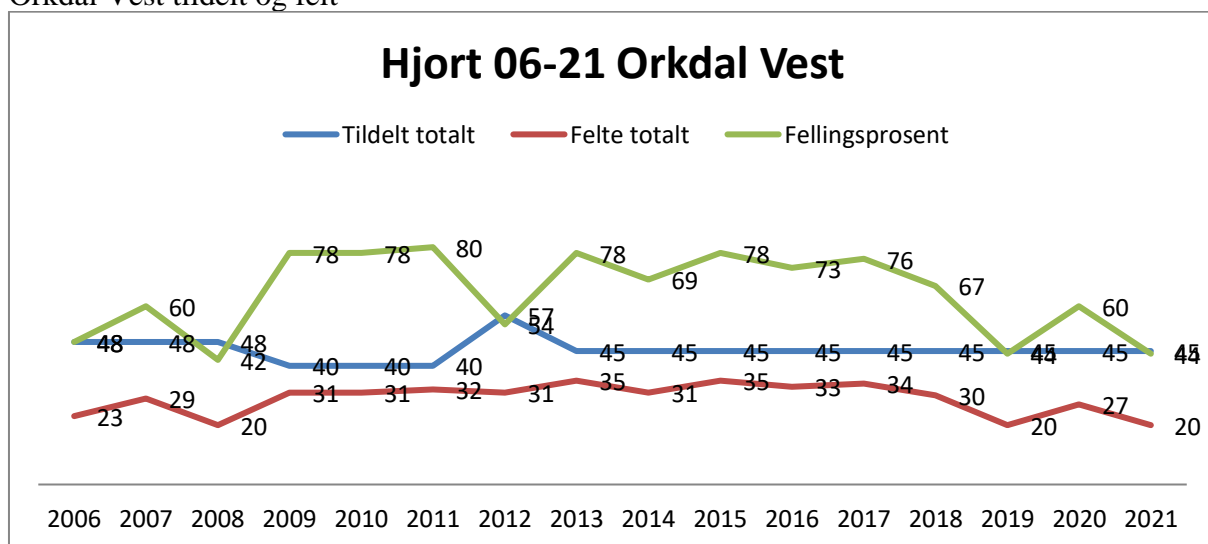
Østsida tildelt og felt

Midtre tildelt og felt

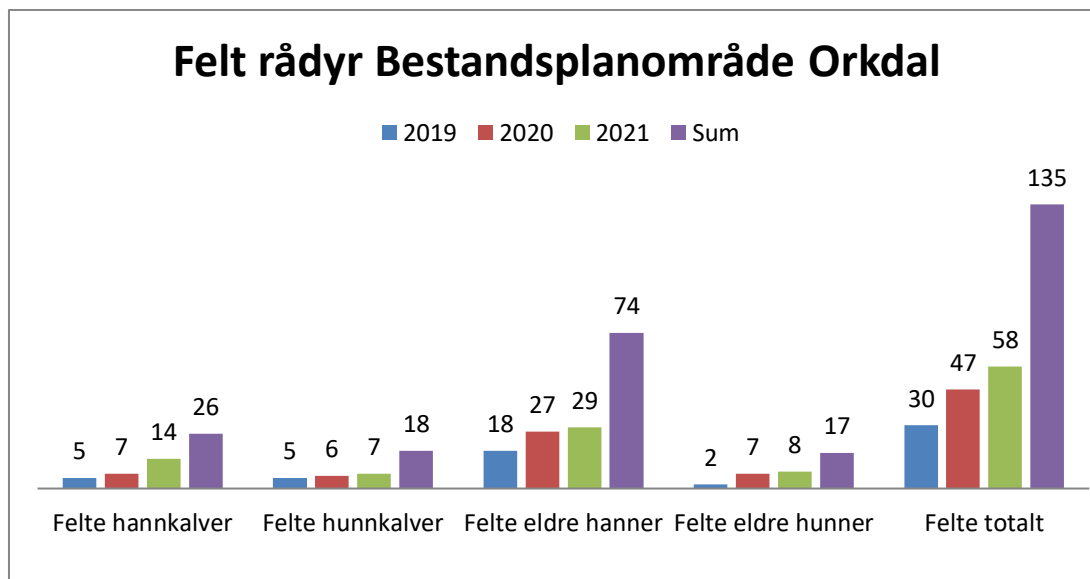
Orkdal Vest tildelt og felt

Rådyr

Utbredelse og trekk

Rådyr finnes i de fleste egnede områder innenfor alle valdene, både i tilknytning til skog og i kulturlandskapet. Rådyr trekker sannsynligvis i liten grad. Rådyr yngler mye og det kan bli store ansamlinger innenfor begrensede områder.

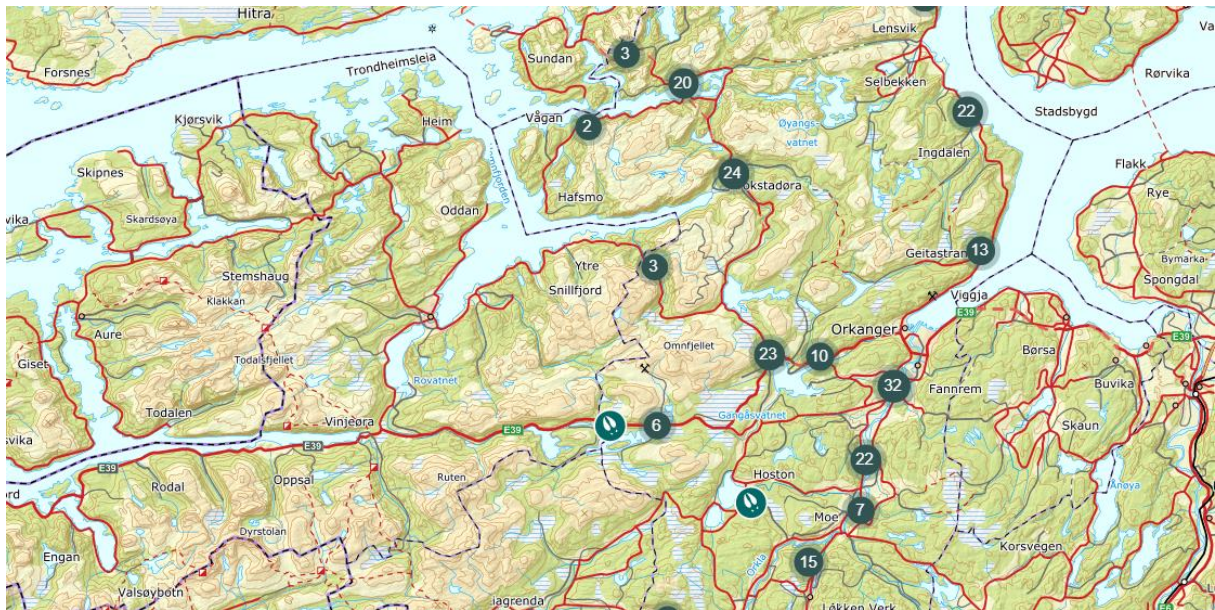

Det har vært en liten oppgang i antall felte rådyr i siste periode. Det felles mest hanndyr noe som er naturlig i en slik bestand. Rådyra er følsom for vinteren, svært utsatt i trafikken og lett bytte for rev og gaupe. I gode år blir det fort mye dyr som det kan høstes av. Det er vanskelig å drive forvaltning annet enn å ta overskuddet av hanndyr.

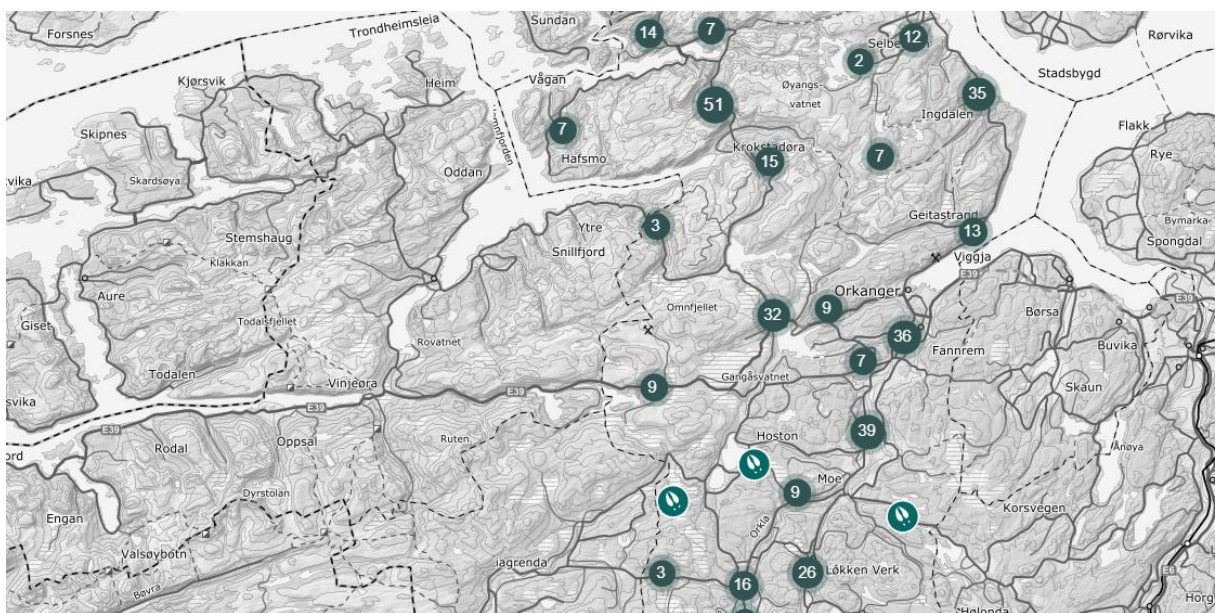
Irregulær avgang elg, hjort og rådyr i Orkdal

Viltart	Årsak	År			Totalt-Prosent
		2019/20	2020/21	2021/22	
ELG	Bil	5	8	5	18-3,9 %
	Sykdom/annet	7	9	5	21-4,6 %
Sum elg		12	17	10	39
HJORT	Bil	9	10	9	28-3,2 %
	Sykdom/annet	2	1	3	6-0,7 %
Sum hjort		11	11	12	34
RÅDYR	Bil	25	13	30	68-50,4 %
	Sykdom/annet	0	0	1	1-0,7 %
Sum rådyr		25	13	31	69

142 dyr til sammen på tre jaktår. (1. april - 31. mars). 2019-2022.

Kart over irregulær avgang av hjortevilt i Orkdal perioden 01.04. 2019- 31.03. 2022. Det er antall dyr som er påkjørt i området innenfor ringene. Kartet kan lastes opp på Hjorteviltregisteret og der får en opplysninger om dyret. Kartet viser hvor det er mye påkjørsler.

Kart som viser alle hendelser som er rapportert til Hjorteviltregisteret i perioden 1.4.19- 31.3.22. Her er alle andre dyr som er funnet som er døde av andre årsaker enn påkjørsler. For å finne et enkelt dyr eller flere må en inn på Hjorteviltregisteret. Hjorteviltregisteret er åpent for innsyn.

Forhold til andre brukergrupper

Alle jaktlag innenfor bestandsplanområdet legger opp jakta slik at en tar hensyn til andre brukergrupper av utmarka. Det er flere utmarkslag/grunneierlag der det er samjakt, noen fra 1. oktober. En vil så langt det er mulig legge til rette for at konfliktnivået mellom hjorteviltjakta og andre brukere blir minst mulig. Skogbruk og jordbruk er sjelden noe konflikt. Ellers er det ofte kontakt mellom de som ellers bruker marka til rekreasjon slik at aktivitet og jakt går godt i hop. I noen områder er elgen nærgående i boligfelt og det krever god kontakt med beboerne for å drive ut dyra før de felles. Folk tar ofte kontakt med jaktlaga i jakttida for at de skal ta ut dyr som er til sjenanse. Det har vært nødvendig i den siste perioden å ta ut mye dyr i dalbotn på østsida av Orkla og noe på Vormstad.

Beiteskader på skog og innmark

Elg:

Skadebeiting er vanligst i furuskog, som mange steder er blant elgens viktigste beiteressurser om vinteren. Skader i granbestand blir også mer og mer vanlig til tross for at dette treslaget er blant de som har lavest preferanse hos elgen. I Orkdal, Meldal og Skaun har skadene mange steder vært så alvorlige mot slutten av 1990-tallet og skapt problemer for både furu- og granforyngelsen enkelte steder. I 1999 ble det gjennomført et prosjekt for å kartlegge beiteskadene som elgen har påført bartreforyngelsen i Meldal, Orkdal og Skaun. Beiteskadene var alvorlige i store deler av området. I hele prosjektområdet hadde 26 % av bestandene store beiteskader, mens 39 % hadde betydelige skader. I kjerneområder for vinterbeite hadde 52 % av de undersøkte feltene store skader, mens bare 9 % hadde ubetydelige skader. Skadene var verst på furu, og 40 % av furutrærne i prosjektområdet hadde skade på toppskudd eller andre alvorlige skader (døde trær ble ikke telt med, så tallet er i realiteten noe høyere). Skadefrekvensen på gran var 20 %. Mesteparten av lauvtrærne var middels eller sterkt beitet. I Meldal hadde 13 % av de undersøkte flatene store skader og 41 % noe skader. Skadene var størst nord i kommunen, hvor det var beitet på 84 % av bartrærne. Skadebildet var størst i Orkdal og minst i Skaun. I Omnfjellet og Svorkkjølen er det de siste årene registrert beiteskader i plantefelt. Også i andre områder kan det være større beitepress der elgbestanden øker.

Midtre Orkdal Storviltvald: Det ble gjennomført en omfattende registrering av elgbeiteskader i området både i 1999 og i 2002. Undersøkelsene viste store beiteskader innenfor hele området. Det var derimot en klar nedgang i beiteskader fra 1999 til 2002.

Gangås - Geitastrand Hjorteviltvald: Elgbeiteskader på skog eksisterer i dag i mindre grad, og en har grunn til å tro at området tåler en noe høyere elgtetthet, uten at dette medfører beiteskader av betydning. Beiterregistreringer er ikke foretatt, men det virker som beitepresset på furu er blitt større de senere åra.

Østsida Storviltvald: Det er foreløpig ikke pålitelige registreringer av økt beiteskade som følge av bestandsøkning i siste planperiode. Det er likevel grunn til å tro at denne problematikken vil bli aktuell om bestanden fortsetter å øke. Eller synes det å være en klar tendens, spesielt siste året, til økt elgtilhold på dyrka mark og i tettbygd strøk. Om hovedårsaken til dette er økt bestand eller ligger i snø- og værforhold, er kanskje for tidlig å fastslå.

Hjort:

Når det gjelder hjort så er det ikke registrert vesentlig skade på skog. Når det gjelder beiteskader i edelløvskogen i Almlia er det ønskelig at man i den grad det er mulig gjennomfører tiltak som reduserer dette. Det forekommer derimot problemer med nedbeiting av innmark. Dette kan stedvis være et problem. Problemet synes også å ha tiltatt i siste planperiode, spesielt på de samme lokalitetene. Det er også tegn som tyder på at problemområdene utvides med voksende bestand, samtidig som de naturlig forflytter seg dit beiteforholdene er best.

En nylig utgitt rapport fra NIBIO 24.02.2022 8/39/2022: Beiteskade av hjort i foryngingsfelt og ung produksjonsskog av gran og furu. Områdebruk og forvaltningstiltak for å redusere skadeomfang. Det omfatter områder i Agdenes og Orkdal.

Det har vært og er en del skader på rundball. Inngjerding av rundballer ser ut til å avhjelpe dette.

Rådyr:

Det er ikke registrert skade av betydning utført av rådyr i Orkdal.

Virkemidler

Avskyting for elg, hjort og rådyr

Størstedelen av hjorteviltet tas ut på jakt. Det vil si at utviklingen av hjorteviltet vil i all hovedsak bli et resultat av jaktuttaket. For rådyr utgjør gaupe og rev en betydelig predator. Harde og snørike vintrer påvirker hjorteviltet, spesielt rådyret. Påkjørsler tar også mange dyreliv.

Opphold i elgjakta

I denne planperioden blir det opphold i elgjakta fra og med 2. oktober til og med 9. oktober. Elgjakta starter da opp igjen når det blir anledning til å skyte på større okser. (10. oktober). I samme tidsrom blir det opphold i hjortejakta i skogen, unntatt stille jakt i åpent lende. Hjortejakt på innmark blir ikke berørt av dette.

Innsamling av data

All rapportering av elg og hjort skal gjøres i www.settogskutt.no. Settogskutt skal ajourføres ukentlig. Fellingsrapporter på rådyr som tidligere inntil settogskutt blir oppdatert.

Valdleder har frist for innsending av fellingsrapport elg og sett elg: 12. januar

Valdleder har frist for innsending av fellingsrapport hjort og sett hjort: 12. januar

Valdleder har frist for innsending av fellingsrapport rådyr: 12. januar

Avskytningsplan for bestandsplanområdet

Det er opp til valdet å vurdere hvordan en vil ta ut den tildelte kvoten. En har mulighet til å øke uttaket med inntil 15 % om en ønsker det, eller om en vil overføre inntil 15 % av kvoten det enkelte år.

Det er heller ikke nødvendig å ta ut hele kvoten på dyr i planperioden dersom situasjonen tilsier det.

Denne beslutningen må tas ut i fra beiteskadesituasjonen og bestandssituasjonen for hjorteviltet.

Avskytningsplan elg

	2022	2023	2024	2022-2024	
Østsida Storstiltvald	45	45	45	135	
Orkdal Vest Storstiltvald	26	26	26	78	
Gangås - Geitastrand Hjorteviltvald	50	50	50	150	
Midtre Orkdal Storstiltvald	62	62	62	186	
Sum Orkdal Bestandsplanområde	183	183	183	549	
Vald	kalv	ku	okse	Sum dyr	
Østsida Storstiltvald	57	30	48	135	
Orkdal Vest Storstiltvald	31	23	24	78	
Gangås - Geitastrand Hjorteviltvald	60	45	45	150	
Midtre Orkdal Storstiltvald	74	46	66	186	
Sum Orkdal Bestandsplanområde	222	144	183	549	
Prosentfordeling	40,4	26,3	33,3	100	

Vektgrenser elg:

Kalv	< 40 kg fritatt fellingsavgift, kun rapporteres
1½ år ku og okse	< 100 kg fellingsavgift som kalv
Eldre ku	< 150 kg godkjennes som 1½ år ku
Eldre okse	< 160 kg og/eller t.o.m. 3 takker* godkjennes som 1½ år okse
Kalv kan felles i stedet for eldre dyr uavhengig av kjønn	

* Med gevir menes takker med lengde over 2 cm jfr. målreglene hos Norges Jeger og Fiskeforening. Det **må** være takker på begge sider for å kunne godkjennes. Voksne okser som blir nedklassifisert pga. 3 takker eller færre **skal** fotodokumenteres til valdets leder.

NB! Voksne okser med 5 takker eller mer, er fredet t.o.m. 9. oktober. Dvs. voksen okse med 4 takker kan felles før 10. oktober. Voksen okse med 4 takker eller færre **skal** fotodokumenteres til valdets leder.

Viser til tidligere tekst i planen der en ønsker at skrapdyr og mindre produksjonsdyr bør tas ut av produksjon. Eldre kyr som er under 150 kg godkjennes som 1,5 års ku.

I sett-elg og slaktevekt skal nedklassifiserte elg rapporteres i den alderskategorien den hører hjemme etter faktiske alder.

Dersom en er konsekvent med å ta ut skrapdyr og mindre produksjonsdyr vil en om noen år høste fruktene av dette, ved at det blir bedre kalvevekter, større kyr og okser!

Valdene må være forsiktige med å tildele voksne/store kyr først i bestandsplanperioden. Det er viktig å få en god oversikt over dyretettheten før en tar ut produksjonsdyrene. Husk at du kan få flere kalver/ungdyr sist i perioden om du sparer ei god ku første året

Avskytingsplan hjort

Vald	2022	2023	2024	2022-2024	
Østsida Storstorviltvald	99	99	99	297	
Orkdal Vest Storstorviltvald	45	45	45	135	
Gangås - Geitastrand Hjorteviltvald	150	150	150	450	
Midtre Orkdal Storstorviltvald	98	98	98	294	
Sum Orkdal Bestandsplanområde	392	392	392	1176	
Vald fordeling	kalv	spissbukk	voksen bukk	kolle	Sum per vald
Østsida Storstorviltvald	97	40	50	110	297
Orkdal Vest Storstorviltvald	35	20	34	46	135
Gangås - Geitastrand Hjorteviltvald	90	90	90	180	450
Midtre Orkdal Storstorviltvald	88	58	74	74	294
Sum Orkdal Bestandsplanområde	310	208	248	410	1176
Prosentfordeling	26,4	17,7	21,0	34,9	100

Vektgrenser hjort:

Kalv	< 18 kg ikke fellingsavgift, kun rapporteres
Spissbukk	< 45 kg fellingsavgift som kalv
Kolle	< 40 kg fellingsavgift som kalv
Eldre bukk	< 60 kg godkjennes som spissbukk

Spissbukk kan felles i stedet for voksen bukk.

For hjorten gjelder samme oppfordring som hos elgen: TA UT SKRAPDYR!

I sett-hjort og slaktevekt skal nedklassifiserte hjort rapporteres i den alderskategorien den hører hjemme etter faktisk alder.

Avskytingsplan rådyr

I denne bestandsplanen er tildelingen av rådyr **kvotefritt**. Styret for valdene vurderer kontinuerlig rådyrbestanden med tanke på kvote og jaktuttak fortløpende hvert år.

Rapportering til kommunen etter endt planperiode

Ved rulling av bestandsplanen skal denne planperioden evalueres. Dette tas inn i grunnlagsmateriellet for neste bestandsplanperiode.

Håndtering av feilskyting

Valdene håndterer selv feilskytinger etter egne regler.

Feilskyting i forhold til tildelinga fra kommunen skal straks rapporteres til valdets leder og ansvarlig for Bestandsplanområde Orkdal.

Avtale Bestandsplanområde Orkdal

Denne avtalen er mellom:

Østsida Storstiltvald v/Ola Gangås

Midtre Orkdal Storstiltvald v/John Ødyn

Gangås – Geitastrand Hjorteviltvald v/Anders Husdal

Orkdal Vest Storstiltvald v/Even Sinnes

- Vi går sammen om et Bestandsplanområde Orkdal og skal i fellesskap utarbeide en bestandsplan for elg, hjort og rådyr for hele arealet.
- Valdene skal bestå som nå med sitt eget styre og utøve jakta slik som tidligere.
- De fire valdene velger en person som skal representere bestandsplanområdet og underskriver bestandsplanen som sendes kommunen. Denne er ansvarlig overfor kommunen i planperioden.
- Den valgte har også myndighet innad i bestandsplanområdet når det gjelder avgjørelser som går ut over de fire valdene.
- Denne avtalen gjelder også som en fellesjaktavtale mellom valdene slik at det kan overføres dyr mellom valdene for å øke avskyting i områder som har for stor belastning eller av andre grunner trenger flere fellinger.
- De fire valdene setter opp avskytingsplaner for de fire valdene som skal følge bestandsplanen inn til kommunen.
- Alle valdledere skal underskrive denne avtalen som er del av bestandsplanen.

Orkdal ^{26/4} 2022

Ola Gangås

Even Sinnes

Anders Husdal

John Ødyn

Vi har valgt Steinar Røhne til å underskrive bestandsplanen.

For Bestandsplanområde Orkdal ^{26/4} 2022

Steinar Røhne

Vedlegg

Tabell vald, jaktfelt og areal på jaktfelt

Vald	Jaktfelt	Areal dekar
Østsida Storviltvald	Hov	7.033
	Ekli-Sundli	32.127
	Monset	38.439
	Skjølberg	18.472
	Sætra	3.818
Orkdal Vest Storviltvald	Rise	7.516
	Sinnes	9.842
	Stueholm	12.190
	Eggakjølen	8.992
	Svorkdalen	15.362
	Omnfjell	15.402
Gangås - Geitastrand Hjorteviltvald	Ytre Geitastrand grunneierlag	16.954
	Geitastrand utmarkslag	20.745
	Jamt fjell Sameie	11.240
	Songli Forsøksgård	25.654
	Husdal Statsallmenning	17.070
	Midtre Geitastrand utmarkslag	17.194
	Åsen – Husdal utmarkslag	14.632
	Dyndal - Skjenald utmarkslag	9.800
	Andøl - Gangås Jaktfelt	17.635
Våvasslia jaktfelt	950	
Midtre Orkdal Storviltvald	Midtre Orkland Grunneierlag	27.190
	Gjølme Gjønnnes Grunneierlag	23.351
	Togstadjåren Grunneierlag	3.313
	Hoston og Lium Grunneierlag	10.021
	Vassli Grunneiersammenslutning	8.049
	Endreliåsen Grunneierlag	20.289
	Knyken Utmarkslag	20.608
	Togstadjårens utmarkslag SA	7.537

Jaktfelt Mjøa er overført Meldal 3281 daa. Togstadjårens utmarkslag SA 7537 daa er kommet til og Togstadjåren grunneierlag er redusert til 3313 daa. Etter summering av arealet i Midtre er arealet 120.358 daa. Vest har en liten justering opp.